

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **L. I. N.**
st.átní příslušnost: X
t. č. pobytem: X
doručovací adresa: X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 11. 2021, OAM-838/ZA-ZA11-LE26-2021,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 11. 2021, OAM-838/ZA-ZA11-LE26-2021, se *ruší* a věc se *vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se *nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaný zamítl žádost žalobce o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou. Alžírsko, odkud žalobce pochází, totiž figuruje na českém seznamu bezpečných zemí původu.

Podle žalobce si ovšem žalovaný nezjistil řádně skutkový stav. Podklady, na nichž jeho rozhodnutí stojí, jsou neaktuální. Krajský soud vysvětlí, proč dal žalobci za pravdu.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Žalobce podal dne 30. 9. 2021 žádost o udělení mezinárodní ochrany. Při pohovoru uvedl, že byl svědkem vraždy. Svědčil i u soudu. Rodina jednoho z mrtvých mu začala vyhrožovat kvůli tomu, že se vůči útočníkům nebránili. Rodina vraha mu pak také začala vyhrožovat kvůli tomu, že svědčil. Měl strach vycházet z domu. Chtěli pomstu. Nadávali mu na ulici. V Alžírsku nemá práci, protože ve městech, kde žijí menšiny, nejsou služby. Není tam dobrá ekonomická situace. Arabové mají vůči Berberům předsudky a chovají se vůči nim rasisticky. Zneužívají je. Označují je za nepokročilé lidi, nevzdělané a podobající se Evropě. Žalobce se ve společnosti necítil dobře. Nic konkrétního se mu ale nestalo.
3. Žalovaný shromáždil v průběhu správního řízení informace o zemi původu, konkrétně materiály (1) Hodnocení Alžírsko jako bezpečné země původu z 9. 4. 2019 („*Hodnocení Alžírsko*“), a (2) Informaci OAMP o vztahu Berberů a Arabů na území Alžírsko ze dne 5. 1. 2017 („*Vztah Berberů a Arabů*“). Rozhodnutím ze dne 25. 11. 2021, OAM-838/ZA-ZA11-LE26-2021 („rozhodnutí žalovaného“), pak zamítl žádost žalobce jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“).
4. Alžírsko je podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu a § 2 bodu 2. vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně („vyhláška“) bezpečnou zemí původu. Ze shromážděných podkladů žalovaný dovodil, že tam nedochází obecně a soustavně k pronásledování, mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení a trestání. Nehrozí tam svévolné násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Alžírské zemi neopouštějí z důvodů předvídaných zákonem o azylu. Země ratifikovala a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech. Z výpovědi žalobce a shromážděných zpráv proto žalovaný dovodil, že je Alžírsko pro žalobce bezpečné.
5. Žalobcovy problémy s rodinou zavražděného muže zdaleka nedosahují takové intenzity, aby se daly označit za pronásledování či vážnou újmu ve smyslu zákona o azylu. Žalobce se kvůli nim ani nepřestěhoval. Mohl se také obrátit na příslušné státní orgány, aby mu pomohly. O tom, že alžírská policie plní svoji roli, svědčí to, že po vraždě, jejímž svědkem žalobce byl, proběhl soudní proces, během kterého vypovídal. Mezinárodní ochranu lze žadateli poskytnout, až pokud mu ochranu odmítne poskytnout země jeho původu. Žalobce však nevyužil všech prostředků, které mu alžírský právní systém k ochraně poskytuje. Je evidentní, že důvodem vycestování žalobce byla špatná ekonomická situace, nikoliv důvody podle zákona o azylu.
6. Žalobce pak nezminil jediný konkrétní příklad, ve kterém by čelil diskriminaci od Arabů. Výslovně uvedl, že problémy v tomto směru neměl. Ze zprávy *Vztah Berberů a Arabů* plyne, že se berberské obyvatelstvo dobře integrovalo do sociální, ekonomické a politické struktury země. Berberi představují třetinu státních úředníků. A jejich jazyk se uznává jako úřední řeč od roku 2016. V Alžírsku lze spatřovat snahy státních institucí o respektování berberských kulturních požadavků. Zpráva *Vztah Berberů a Arabů* je sice z roku 2017, podle dostupných informací ale nic nenasevňuje tomu, že by se situace Berberů zhoršila. ČR naopak poté zařadila Alžírsko na seznam bezpečných zemí původu. Závěry této zprávy lze proto nadále aplikovat. Žalobce neuvedl žádnou konkrétní obavu v souvislosti s návratem do Alžírsko. Domněnku bezpečnosti Alžírsko tedy nevyvrátil.

III. Obsah žaloby

7. Žalobce v řízení před žalovaným poukazoval na diskriminaci. A tlak, kterému čelil z důvodu své berberského příslušnosti. Alžírsko v jeho případě není bezpečnou zemí původu. Žalovaný si neshromáždil dostatek aktuálních a relevantních podkladů. Vůbec se nezabýval skutečnostmi, které žalobce uvedl. Opřel svoje rozhodnutí pouze o obecné závěry, které se nijak netýkají skutkových tvrzení žalobce. Žalovaný nepracuje prakticky s žádnými informacemi o zemi původu žalobce. Jako jediné podklady pro vydání rozhodnutí použil *Hodnocení Alžírska* a *Vztah Berberů a Arabů*. Z těchto zpráv však odkazuje na zcela obecné informace, které nesouvisí s důvody žádosti žalobce o mezinárodní ochranu. Druhý z uvedených podkladů byl téměř čtyři roky starý. Žalobce předložil závažné důvody vyvracející domněnku bezpečnosti Alžírska. Nemá přitom povinnost prokazovat, že by tam byl v horším postavení než jiní lidé prožívající stejné problémy. Problémy, kterým čelí příslušníci menšiny berberů potvrzují i nezávislé zprávy, např. zpráva *Amnesty International* z 19. 9. 2019 (<https://bit.ly/3FWWDDG>).

IV. Vyjádření žalovaného k žalobě

8. Podle žalovaného nelze souhlasit s výtkami žalobce, že jeho rozhodnutí stojí na neaktuálních a obecných informacích o zemi původu, které nesouvisí s tvrzenými důvody žádosti. Žalovaný je v souvislosti s azylovým příběhem žalobce posuzoval na základě podkladů *Vztah Berberů a Arabů* a *Hodnocení Alžírska*. Tyto materiály vznikly v čase omezeném datem vydání na základě uznávaných a relevantních veřejně dostupných informací od orgánů státní správy nebo partnerských úřadů členských států EU. Všechny zdroje informací použité podklady zmiňují ve formě poznámek a kompletního seznamu, včetně příslušných internetových odkazů. Mezi zdroji informací je i zpráva od *Amnesty International*, na níž se žalobce v žalobě odvolává.
9. Ze závěrů *Hodnocení Alžírska* vyplývá, že země splňuje (až na zde nerelevantní výjimky) základní demokratické principy v souladu s kritérii pro hodnocení bezpečné země původu. Alžírsko proto může být i nadále na seznamu bezpečných zemí původu. Žalobce dostal možnost se k podkladům vyjádřit. Nevyužil jí, další podklady nenavrl a neuplatnil žádné námítky proti zdrojům informací a způsobu jejich získání. Měl prokázat, že v jeho konkrétním případě nelze Alžírsko považovat za bezpečnou zemi a hrozí mu větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení. Žalobcem tvrzené problémy ve vlasti rozhodně nelze považovat za důvod, proč by v jeho případě nebylo možné Alžírsko označit za bezpečnou zemi původu. Zpráva *Vztah Berberů a Arabů* pochází již z roku 2017. Ale z dostupných informací nicméně nic nenásvědčuje tomu, že by se situace Berberů v Alžírsku jakkoli zhoršila. Naopak po vydání této zprávy ČR zařadila Alžírsko mezi bezpečné země původu.

IV. Posouzení věci krajským soudem

10. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba. Včas. Krajský soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s“) bez nařízení ústního jednání. Žalovaný s tímto postupem souhlasil. A žalobce ve stanovené lhůtě nesdělil soudu, že by trval na jednání.
11. Žaloba je důvodná.

12. Krajský soud předesílá, že se meritorně prakticky identickou věcí nedávno zabýval v rozsudku ze dne 19. 5. 2022, č. j. 41 Az 19/2021-37 („první alžírský rozsudek“). Šlo v něm taktéž o problém aktuálnosti týchž zpráv *Hodnocení Alžírsko* a *Vztah Berberů a Arabů*, o které žalovaný opřel své rozhodnutí. Krajský soud tehdy shledal uvedené zprávy za nedostatečné pro vedení Alžírsko ve vyhlášce, protože žalovaný porušil povinnost pravidelně každoročně přezkoumávat seznam bezpečných zemí. Napadené rozhodnutí tehdy krajský soud zrušil a věc vrátil žalovanému, který proti onomu rozsudku nepodal kasační stížnost. Krajský soud v uvedené věci vyšel hlavně ze závěrů dřívějšího rozsudku zdejšího soudu ze dne 20. 10. 2021, č. j. 41 Az 58/2020-52, č. 4270/2022 Sb. NSS. („rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS“), který se týkal kvality podkladů pro rozhodnutí podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Na to vše konzistentně navázal i nyní.

Obecná východiska

13. Rozhodnutí žalovaného se opírá o § 16 odst. 2 zákona o azylu. Žalovaný podle něj jako zjevně nedůvodnou zamítne „žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.“ Koncept bezpečné země původu má svůj unijní původ ve směrnici 2013/32/EU („procedurální směrnice“). Ta v bodu 40 svého odůvodnění uvádí, že pokud lze třetí zemi pokládat za bezpečnou zemi původu, měly by mít členské státy možnost ji tak označit a vycházet z domněnky její bezpečnosti, pokud žadatel neprokáže opak. Z bodu 46 odůvodnění procedurální směrnice pak vyplývá, že se členské státy mohou rozhodnout, zda budou posuzovat bezpečnost země původu případ od případu, nebo označí země jako bezpečné přijetím seznamu těchto zemí (bliže viz rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS, body 11 a 14).
14. Česká vnitrostátní úprava zvolila variantu seznamu bezpečných zemí původu. Podle § 86 odst. 4 zákona o azylu ho stanoví vyhláškou Ministerstvo vnitra. Seznam bezpečných zemí původu nyní obsahuje § 2 vyhlášky. V souladu s § 2 bodem 2. vyhlášky ČR považuje za bezpečnou zemi původu Alžírsko (s účinností od 23. 3. 2019 na základě novely provedené vyhláškou č. 68/2019 Sb.).
15. Země, které jsou na seznamu bezpečných zemí původu, musí splňovat podmínky, které vymezuje v první řadě Příloha I procedurální směrnice. Tu měl do českého vnitrostátního práva transponovat § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu (v čem se to zákonodárci úplně nepovedlo, vysvětluje rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS. v bodech 24 a 25). Zařazením Alžírsko na seznam bezpečných zemí původu tedy ministerstvo deklaruje, že splňuje podmínky, které pro označení země za bezpečnou vyžaduje procedurální směrnice a zákon o azylu v § 2 odst. 1 písm. k). Vytváří se tím domněnka, že žadateli přicházejícímu z této země nehrozí pronásledování ani vážná újma. Domněnku bezpečnosti může žadatel vyvrátit. Ale je to právě on, kdo musí v tomto směru unést povinnost tvrdit a prokazovat.
16. Jak ovšem plyne z rozsudku č. 4270/2022 Sb. NSS, uvedená domněnka bezpečnosti určité země se může uplatnit, jen pokud členský stát vymezil tuto zemi jako bezpečnou *v souladu s procedurální směrnici* (viz čl. 36 odst. 1 procedurální směrnice a bod 21 rozsudku č.

4270/2022 Sb. NSS). Ta kromě věcných podmínek pro zařazení určité země mezi bezpečné stanovuje jednu další důležitou procedurální podmínku pro *ponechání určité dříve zařazené země na seznamu bezpečných zemí původu*. Ustanovení čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice totiž vyžaduje, aby členské státy zajistily *pravidelný přezkum* situace ve třetích zemích označených jako bezpečné. Je to logické. Země, která kdysi možná bývala bezpečnou, v průběhu času může přestat plnit kritéria pro toto její pojmání. Zákonodárce pak tuto podmínku konkretizoval a promítl unijní závazek pravidelného přezkumu bezpečnosti země do § 86 odst. 4 věta druhá zákona o azylu, podle kterého „[s]eznamy zemí stanovené vyhláškou ministerstva přezkoumá nejméně jedenkrát v kalendářním roce.“

17. Aby tedy rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu mohlo obstát, musí podklady ve spise, které žalovaný využije, *jednoznačně dokládat, že daná země v souladu s procedurální směrnicí a zákonem o azylu skutečně stále splňuje podmínky nezbytné pro její zařazení na seznam bezpečných zemí původu* (viz rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS, bod 19). To se týká kromě věcných požadavků § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu (ve světle Přílohy I k procedurální směrnici a jejího čl. 36 odst. 1) i požadavku na *pravidelný každoroční přezkum* toho, zda daná země má stále na onom seznamu být, jak si to žádá § 86 odst. 4 zákona o azylu (promítající čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice).
18. Na to vše se při přezkumu rozhodnutí o zjevné nedůvodnosti žádosti podle § 16 odst. 2 zákona o azylu musí zaměřit i správní soud. Ustanovení čl. 47 Listiny základních práv EU totiž zakotvuje právo každého na *účinný* prostředek nápravy porušení jeho práv a svobod zaručených právem Unie před soudem (zde jde po hmotněprávní stránce o základní právo na azyl podle čl. 18 Listiny základních práv EU). Základní procesní právo plynoucí z čl. 47 Listiny základních práv EU v kontextu společného evropského azylového systému provádí čl. 46 procedurální směrnice, který dává vzniknout závazku členských států, aby zajistily *účinný opravný prostředek*, jenž bude zahrnovat *úplné a ex nunc posouzení* jak skutkové, tak *právní stránky věci* (čl. 46 odst. 3). Soud proto při soudním přezkumu rozhodnutí žalovaného založeného na konceptu bezpečné země původu musí mít možnost nejen posoudit, zda se žadateli podařilo vyvrátit domněnku bezpečnosti. Ale *ještě předtím* také musí mít možnost se zaměřit na otázku, zda k zařazení (a setrvání) země na seznam(u) bezpečných zemí původu došlo v souladu s procedurální směrnicí a zákonem o azylu (viz rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS, bod 21).
19. V opačném případě by neexistovala žádná efektivní kontrola procesu zařazování a ponechávání zemí na seznamu bezpečných zemí původu. *Pouhá formální zmínka určité země na takovém seznamu by se stala procesním bianko šekem k paušálnímu zamítnutí žádostí osob z této země o mezinárodní ochranu*. To by již naráželo na čl. 3 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, který zakazuje diskriminaci na základě kritéria země původu (srov. Hathaway, James C., Foster, Michelle. *The Law of Refugee Status*. 2. vyd. Cambridge University Press, 2014, s. 128) A soudní prostředek nápravy proti rozhodnutím žalovaného, která se v neprospěch žadatelů opírají o koncept bezpečné země původu, by jen stěží splňoval požadavek své *účinnosti* plynoucí z čl. 46 procedurální směrnice a čl. 47 Listiny základních práv EU (obzvláště nemá-li automatický odkladný účinek, což ještě nebyl tento případ, ale je tomu tak v ČR od srpna 2021). Nasvědčuje tomu i praxe soudů jiných členských států EU, které zařazení konkrétních zemí na seznamy bezpečných zemí

původu přezkoumávají (srov. Costello, Cathryn. Safe Country? Says Who? *International Journal of Refugee Law*, č. 4/2016, s. 612-616).

20. Nabízí se tedy otázka, jak má žalovaný dokládat splnění povinností týkající se zařazení a setrvání určité země na seznamu bezpečných zemí původů, které plynou z procedurální směrnice? Nejlepší a nejpřehlednější by byla poctivá pravidelná novelizace vyhlášky. Tu by měla vždy doprovázet důvodová zpráva s informacemi o zemích původu na potřebné kvalitativní úrovni, aby z nich bylo jednoznačné, že daná země stále plní všechna kritéria podle Přílohy I k procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Touto cestou ovšem ministerstvo viditelně nepostupuje (poslední novelou vyhlášky byla již zmíněná vyhláška č. 68/2019 Sb., která nabyla účinnosti před více než třemi lety). Rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS proto v bodě 18 konstatoval, že k otázce, zda dotyčná země splňuje podmínky pro její označení za bezpečnou zemi původu, *obecně postačí, pokud žalovaný jako podklad pro vydání rozhodnutí využije zprávu zabývající se hodnocením této země právě jako bezpečné země původu*. Krajský soud ze své činnosti ví, že tyto zprávy v praxi bývají ve věcech opírajících se o koncept bezpečné země původu tradiční součástí spisu. Žádné jiné podklady, které by souvisely s (trvajících) bezpečností té které země, ve spisech žalovaného nebývají.
21. Zpráva, která určitou zemi původu hodnotí jako bezpečnou, a kterou se tak žalovaný pokouší plnit své povinnosti podle čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice, by proto měla mít *odpovídající kvalitu*. Jak napovídá čl. 37 odst. 3 procedurální směrnice, hodnocení, zda je země v souladu s tímto článkem bezpečnou zemí původu, se má zakládat na řadě zdrojů informací, zejména informací z jiných členských států, od Agentury Evropské unie pro otázky azylu, Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Rady Evropy a jiných významných mezinárodních organizací.
22. Mělo by z ní za použití výše uvedených zdrojů jasně plynout, že v dané zemi obecně a soustavně nedochází k pronásledování či špatnému zacházení. A měla by také podrobně rozebrat rozsah, v jakém daná země poskytuje ochranu proti tomuto jednání, v kontextu kritérií uvedených v Příloze I procedurální směrnice (právní předpisy země a způsob jejich uplatnění, dodržování práv a svobod stanovených v mezinárodních smlouvách o lidských právech, dodržování zásady nenavrácení podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků a systém účinných opravných prostředků). Pokud zpráva obsahuje informace, které vyvolávají otázky ohledně bezpečnosti určité země, měla by uspokojivě zdůvodnit, proč lze zemi i přes tyto informace (nedostatky) stále hodnotit jako bezpečnou. *Zpráva zdůvodňující bezpečnost země původu totiž prakticky nahrazuje povinnost žalovaného shromáždit si ke každé žádosti aktuální informace o zemi původu, které mají relevanci s ohledem na azylový příběh konkrétního žadatele* (viz rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS, bod 20).
23. Důležité ovšem je, aby tato zpráva (a podklady, na nichž stojí) byla aktuální a bylo z ní zřejmé, že *ministerstvo dostalo své povinnosti přezkoumávat seznam bezpečných zemí původu nejméně jedenkrát v kalendářním roce* (viz rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS, bod 20). Ve věcech, ve kterých žalovaný použil koncept bezpečné země původu, proto podle krajského soudu nelze bez dalšího vycházet z judikatury Nejvyššího správního soudu, podle níž zastaralost zpráv o zemi původu nelze posuzovat pouze na základě faktu, že od

vypracování či vydání takové zprávy uplynul určitý čas. Nejvyšší správní soud v minulosti totiž uvedl, že zastaralá je taková zpráva, která „obsahuje informace, které v důsledku změny okolností v období mezi vypracováním zprávy a jejím použitím již nejsou aktuální, neboť situace, již zpráva popisuje, je již zcela jiná. Pokud se podstatně změní situace, může být zastaralá i zpráva stará pouhý týden, a pokud je situace stabilní, může být použitelná i zpráva stará několik let.“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2020, č. j. 6 Azs 109/2019-74, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 8. 2020, č. j. 5 Azs 369/2019-35). Tento princip lze ovšem využít jen ve věcech tzv. plného přezkumu žádosti o mezinárodní ochranu, ve kterém se neuplatní koncept bezpečné země původu a žalovaný nepracuje s § 16 odst. 2 zákona o azylu. Tak tomu ostatně bylo i ve zde citované judikatuře Nejvyššího správního soudu.

24. Tam, kde se koncept bezpečné země původu a režim § 16 odst. 2 zákona o azylu uplatní, ovšem podle krajského soudu *musí podklady rozhodnutí žalovaného* s ohledem na výše uvedené závazky z čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice a § 86 odst. 4 zákona o azylu *prokazovat, že před jeho vydáním řádně proběhl pravidelný každoroční přezkum zařazení určité země na seznam bezpečných zemí*. Krajský soud je z těchto důvodů jiného právního názoru, než jaký implicitně plyne např. z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2021, č. j. 9 Azs 56/2021-57, kde devátý senát s odkazem na rozhodnutí šestého a pátého senátu citovaná výše použil stejnou perspektivu hodnocení aktuálnosti použitých zpráv i ve věci týkající se konceptu bezpečné země původu. Shodou okolností šlo tehdy o identickou zprávu *Hodnocení Alžírsko* jako v této věci (byť v té době ještě byla aktuální, neboť předmětem soudního přezkumu bylo rozhodnutí žalovaného z října 2019).
25. Devátý senát ovšem nezohlednil důležitou roli pojistky, která plyne z čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice a § 86 odst. 4 zákona o azylu. Je třeba připomenout, že institut bezpečné země původu je procesním institutem, nikoliv hmotněprávním. Vede proto pouze k jistým procesním zjednodušením pro žalovaného (viz rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS, bod 18). *Předpokladem pro použití všech těchto zjednodušení je ovšem přísné splnění všech právem předvídaných podmínek pro spuštění daných procesních mechanismů*. Jednou z nich je povinnost každoročně přezkoumávat, zda je ta která země stále bezpečná, aby se její zařazení na seznam bezpečných zemí nestalo nezměnitelnou „zkamenělinou“. Uvedení na tomto seznamu sice může mít v době přidání země rozumný důvod. Ospravedlnění výskytu na tomto seznamu ovšem může v čase odeznít. Právě proto tu je pojistka pravidelného každoročního přehodnocování, zda země stále na seznam patří.
26. „Výpadek“ popsané pojistky by měl dalekosáhlé důsledky. Jedním z nich by v případě chybějícího pravidelného přezkumu bezpečnosti určité země (a absenci navazujícího soudního přezkumu) byla „další marginalizace, předpojatost a stereotypizace žadatelů o mezinárodní ochranu [z označených zemí – doplnil krajský soud], které jsou obecně považovány za bezpečné a za ‚uprchlíky neprodukující‘. Navíc to podporuje stereotyp, jako by žadatelé o mezinárodní ochranu [z označených zemí – doplnil krajský soud] ‚předbíhali ve frontě‘ nebo byli ‚falešnými‘ žadateli, kteří sem přicházejí pouze proto, aby využili (...) azylového systému a jeho štědrosti.“ [viz rozsudek Federálního soudu Kanady ve věci *Y. Z. proti Kanadě (Občanství a imigrace)*, ze dne 23. 7. 2015, 2015 FC 892 (<https://bit.ly/3yAfhzx>), bod 124 – přeložil krajský soud; ve věci šlo o v podstatě stejný kanadský koncept tzv. označených zemí původu].

27. Krajský soud proto shrnuje – v návaznosti na rozsudek č. 4270/2022 Sb. NSS – že žalovaný může zamítnout žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, pouze pokud informace o zemi zařazené na seznam bezpečných zemí původu, které jsou součástí správního spisu, dokládají, že tato země *stále* splňuje podmínky podle Přílohy I procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) citovaného zákona. *Žalovaný tedy musí ve spise mimo jiné doložit, že proběhl pravidelný každoroční přezkum bezpečnosti země zařazené na seznam bezpečných zemí ve vyhlášce.*
28. To bude splňovat například tradičně v těchto věcech do spisu zakládaná zpráva o hodnocení země jako bezpečné. Taková zpráva – při absenci jiných podkladů týkajících se pravidelného přezkumu bezpečnosti země – musí být nejen kvalitní, ale i aktuální. Její aktuálnost se přitom bude odvíjet od § 86 odst. 4 věta druhá zákona o azylu, podle které ministerstvo seznamy bezpečných zemí stanovené vyhláškou přezkoumá *nejméně jedenkrát v kalendářním roce*. Použité zprávy, obsahující hodnocení kritérií podle Přílohy I procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) citovaného zákona [zpravidla půjde o zprávy nazvané *Hodnocení (země) jako bezpečné země původu*], tedy mohou pocházet *maximálně z kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém žalovaný rozhoduje.*
- Použití obecných východisek v konkrétních okolnostech této věci*
29. Žalobce namítá, že si žalovaný neshromáždil *aktuální* a relevantní podklady pro vydání rozhodnutí. A kritizuje v tomto směru zprávy *Hodnocení Alžírsko* a *Vztah Berberů a Arabů*. Vytýká žalovanému, že z nich odkazuje na zcela obecné informace, které žádným způsobem nesouvisí s důvody žádosti. A poukazuje i na jejich stáří.
30. Při čtení rozhodnutí žalovaného je zjevné, že nejprve vycházel ze zprávy *Hodnocení Alžírsko*. Přebírá z ní, že tam nedochází obecně a soustavně k pronásledování, mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení a trestání. A že tam nehrozí svévolné násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Žalovaný pak zmiňuje, že Alžírčané zemi neopouštějí z důvodů předvídaných zákonem o azylu, což zřejmě dovozuje z části věnované počtu žadatelů o mezinárodní ochranu a azylantů v ČR, protože tento závěr se takto výslovně v *Hodnocení Alžírsko* neobjevuje. Žalovaný pak uzavírá, že Alžírsko ratifikovalo a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech.
31. Problémem *Hodnocení Alžírsko* – pokud dá krajský soud stranou jeho obsahovou „chudost“, protože obsah této zprávy nestojí na zdrojích předvídaných čl. 37 odst. 3 procedurální směrnice – je každopádně jeho neaktuálnost, na níž si žalobce stěžuje. Tato zpráva je z 9. 4. 2019 (její zdroje jsou z let 2016-2019). Žalovaný rozhodoval na konci listopadu 2021. *Hodnocení Alžírsko* proto nemělo potřebný punc aktuálnosti. Aby obstálo, muselo by pocházet alespoň z roku 2020. *Jen v takovém případě by měl krajský soud jistotu, že proběhl pravidelný přezkum, že zařazení Alžírsko na seznam ve vyhlášce má stále své důvody.* Ze spisu neplyne, že by se žalovaný na tuto otázku od dubna 2019 zaměřil. Spíše se zdá, že se od roku 2019, kdy se Alžírsko objevilo na seznamu bezpečných zemí, Alžírsku již znovu nevěnoval. Spisový materiál nenabízí jinou odpověď, než že se zkrátka Alžírsko od té doby považuje za bezpečné a žalovaný to ani do doby vydání rozhodnutí v této věci nepřehodnocoval (srov. první alžírský rozsudek, bod 31).

32. Co se zprávy *Vztah Arabů a Berberů* týče, žalovaný s ní pracoval, pokud uváděl, že se berberské obyvatelstvo dobře integrovalo do sociální, ekonomické a politické struktury země i státní správy, nebo se že se jejich jazyk od roku 2016 uznává jako úřední řeč. Také z této zprávy dovozuje snahy státních institucí o respektování berberských kulturních požadavků. Tato zpráva je však z roku 2017. A stojí na ještě starších zdrojích. Stejně jako v prvním alžírském rozsudku proto musí krajský soud konstatovat, že tato zpráva nemůže postačovat jako doklad o pravidelném přezkumu zařazení Alžírsko na seznam bezpečných zemí po roce 2019 (srov. první alžírský rozsudek, bod 32).
33. Nic na tom nemění argumenty žalovaného, který ve svém rozhodnutí a ve vyjádření k žalobě uvádí, že z *dostupných informací* nic nenasvědčuje tomu, že by se situace Berberů v Alžírsku jakkoli zhoršila, a ČR navíc v roce 2019 zařadila Alžírsko mezi bezpečné země původu. Žalovaný totiž vůbec nespecifikuje, co má na mysli těmi dostupnými informacemi, z nichž čerpá svůj závěr, že se situace Berberů nezhoršila. A jak již krajský soud uvedl, zařazení Alžírsko mezi bezpečné země původu v roce 2019 nemůže neaktuálnost zprávy použité v této věci zahladit. Muselo by k němu dojít nejpozději v roce 2020 (na základě kvalitních doložených podkladů), aby to mohlo hrát v této věci roli z hlediska závazku pravidelného přezkumu seznamu bezpečných zemí. Zpráva *Vztah Berberů a Arabů* z roku 2017 byla proto pro rozhodování žalovaného v režimu § 16 odst. 2 zákona o azylu na konci listopadu 2021 nepoužitelná.
34. S ohledem na neaktuálnost použitých zpráv *Hodnocení Alžírsko* a *Vztah Berberů a Arabů* proto musí zafungovat pojistka předvídaná čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice a § 86 odst. 4 zákona o azylu. V době rozhodování žalovaného totiž Alžírsko bylo na seznamu bezpečných zemí, aniž by od doby jeho zařazení na seznam proběhl pravidelný každoroční přezkum opodstatněnosti ponechání Alžírsko na tomto seznamu.
35. *Trvající zařazení Alžírsko na seznamu bezpečných zemí tak odporuje požadavkům čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice a § 86 odst. 4 věta druhá zákona o azylu na pravidelný každoroční přezkum seznamu bezpečných zemí původu.* Krajský soud si pro zanedbání daného požadavku nemůže být jistý, že Alžírsko na seznam bezpečných zemí stále patří. A že v době rozhodování žalovaného splňovalo kritéria své bezpečnosti podle Přílohy I procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Ve smyslu čl. 95 odst. 1 *in fine* Ústavy tu proto pro rozpor s § 86 odst. 4 věta druhá zákona o azylu (který je transpozicí čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice) ve spojení s § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu (transponujícím čl. 36 odst. 1 ve spojení s Přílohou I procedurální směrnice) *nelze použít § 2 bod 2. vyhlášky*. Alžírsko pro chybějící pravidelný přezkum jeho uvedení na seznamu bezpečných zemí nemůže v této věci – z pohledu aktuálního obsahu spisu – nést označení bezpečné země původu. Z toho důvodu v této věci nemá použití konceptu bezpečné země původu potřebnou oporu.
36. Kvůli nesplnění požadavku na pravidelný přezkum zařazení konkrétní země na seznam bezpečných zemí tak podle krajského soudu v době rozhodování žalovaného neexistovala domněnka bezpečnosti Alžírsko. Žalobce tedy neměl co vyvracet. Nebyl tu proto prostor pro uplatnění režimu § 16 odst. 2 zákona o azylu a zamítnutí žádosti žalobce pro zjevnou nedůvodnost. Chyběly potřebné předpoklady pro to, aby se žalovaný mohl vydat po této procesně jednodušší cestě. Určitou zemi lze považovat ve vztahu ke konkrétnímu žadateli

za bezpečnou zemi původu (a přenést na něj břemeno vyvrácení domněnky bezpečnosti země), *pouze pokud k jejímu označení za bezpečnou došlo v souladu s podmínkami stanovenými procedurální směrníci a zákonem o azylu*. Mezi ně patří požadavek na pravidelný přezkum opodstatněnosti zařazení země na seznam bezpečných zemí. Až v případě splnění těchto podmínek lze použít § 16 odst. 2 o azylu a jím předvídanou vyvratitelnou domněnku bezpečnosti země původu. Pro nesplnění uvedených podmínek zde žalovaný § 16 odst. 2 zákona o azylu nemohl použít.

37. Na tom všem nic nemění skutečnost, že se žalobce (v daném směru) nevyjádřil k podkladům řízení a neaktuálnost podkladů napadl až v žalobě. Azylové řízení neovládá zásada koncentrace řízení. Krajský soud je navíc výslovně podle Ústavy oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem (zde vyhlášky s § 86 odst. 4 zákona o azylu). K popsáním vadám by proto přihlížel i bez námítky. Nelze také opomíjet, že žalobce neměl právní zastoupení. Pokud by krajský soud nyní jeho námitku vůči aktuálnosti zpráv *Hodnocení Alžírsko a Vztah Berberů a Arabů* odmítl jako nepřipustnou, porušil by tím jeho právo na účinný prostředek nápravy proti rozhodnutí o nedůvodnosti jeho žádosti o mezinárodní ochranu [čl. 46 odst. 1 písm. a) a odst. 3 procedurální směrnice].

VI. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

38. Krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm ho váže závazný právní názor plynoucí z tohoto rozsudku.
39. Pokud by žalovaný znovu chtěl použít koncept bezpečné země původu, bude muset řádně doložit za splnění příslušných unijních a zákonných kritérií, že Alžírsko stále může být na seznamu bezpečných zemí a jeho zařazení na tento seznam má nadále své věcné opodstatnění. V opačném případě posoudí žádost žalobce ve standardním řízení podle § 12 až § 14b zákona o azylu.
40. Žalobce sice měl ve věci úspěch, ale žádné náklady nevyčísil. Proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovaný úspěšný nebyl. Právo na náhradu nákladů řízení mu ani nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele*. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 30. června 2022

Martin Kopa, v. r.
samosoudce